

การแบ่งส่วนความรับผิดชอบ ระหว่างเจ้าหน้าที่ ที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานรัฐ

ณัฐกฤษ มุสิกะโสภณ^๑

อดีตเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความเสี่ยงที่จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย คือ ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด^๒ ที่การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นการกระทำแทนหน่วยงานของรัฐที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลที่ไม่มีตัวตนและไม่สามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายได้ด้วยตนเอง การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐจึงต้องกระทำผ่านเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย และทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่กล้าใช้ดุลพินิจหรือดำเนินการในเรื่องต่างๆ แทนหน่วยงานของรัฐ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐ ต่อมาจึงได้มีการตรากฎหมายความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ให้การกระทำละเมิด^๓ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ^๔ นั้นสามารถแบ่งออกได้ ๒ กรณี กล่าวคือ กรณีที่หนึ่ง ละเมิดอันเกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐได้กระทำการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การกระทำตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา เพื่อประโยชน์ของทางราชการ เป็นต้น ส่วนกรณีที่สอง ละเมิดอันมิได้เกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการปฏิบัติหน้าที่^๕ ซึ่งเป็นกระทำเพื่อวัตถุประสงค์ส่วนตัว

การละเมิดอันเกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่นั้น อาจก่อให้เกิดผลดังนี้ คือ หนึ่ง การละเมิดอันเกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่บุคคลภายนอก

---

^๑ นบ. , นม. , ประกาศนียบัตรและเกียรตินิยมหลักสูตรกฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองตามมาตรฐานที่ ก.สป. รับรอง , นิติกรปฏิบัติการ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

^๒ “ละเมิด” ตามมาตรา ๔๒๐ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายแก่ชีวิตก็ดี ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นกระทำละเมิดจำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

^๓ มาตรา ๔ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ “เจ้าหน้าที่ หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่นไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานอื่นใด”

^๔ มาตรา ๖ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ “ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการนั้นเป็นการเฉพาะตัว ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้”

และสอง การละเมิดอันเกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ^๕ ที่ตนสังกัดหรือไม่ก็ตาม โดยการละเมิดอันเกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอก บุคคลนั้นจะฟ้องเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำละเมิดโดยตรงไม่ได้ แต่ต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดก่อน ซึ่งในกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใดก็ให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของเจ้าหน้าที่นั้น^๖ และเมื่อหน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่การละเมิดนั้นแล้วจึงมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำละเมิดนั้น^๗ ขณะที่การละเมิดอันเกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐฯ มีสิทธิออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐได้

ความรับผิดชอบการละเมิดอันเกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอกหรือหน่วยงานของรัฐจะต้องพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้กระทำไปโดย “จงใจ”^๘ หรือ “ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง”^๙ หรือไม่ โดยความรับผิดชอบอาจจะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบเพียงคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ ซึ่งในที่นี้จะขอกล่าวถึง กรณีการละเมิดอันเกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการ

---

^๕ มาตรา ๔ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ “หน่วยงานของรัฐ หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย”

^๖ มาตรา ๕ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ “หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใดให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบตามวรรคหนึ่ง”

^๗ มาตรา ๘ วรรคแรก พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ “ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้น ไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

^๘ “จงใจ” หมายถึง การกระทำโดยรู้สำนึกถึงผลเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตนและแม้ว่าผลเสียหายที่เกิดขึ้นจะมากหรือน้อยไปกว่าความคาดคิดก็ถือว่าเป็นการกระทำโดยจงใจ การกระทำโดยสุจริตแต่เข้าใจผิดในข้อเท็จจริงแสดงว่าเป็นการกระทำโดยไม่รู้ถึงผลเสียหายที่จะเกิดขึ้น จึงไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่เสียหายโดยจงใจ

^๙ “การกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” หมายถึง การกระทำโดยรู้สึกลอยแล้วว่าเป็นการเสี่ยงที่จะเกิดภัยหรือความเสียหาย แต่ยังไม่คำนึงถึงผลเสียที่อาจเกิดขึ้น โดยคิดว่าสามารถหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดภัยหรือความเสียหายขึ้นได้ ผู้กระทำเพียงคาดเห็นว่าผลอาจเกิดขึ้นได้โดยไม่แน่ว่าจะเกิดและคิดว่าคงสามารถหลีกเลี่ยงผลนั้นได้

ปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอกหรือหน่วยงานของรัฐ และต้องมีผู้ร่วมรับผิดชอบหลายคน โดยมีหลักเกณฑ์และการพิจารณาเรียกค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่แต่ละคน ดังต่อไปนี้

๑. พิจารณาถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรม

หน่วยงานของรัฐจะเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายกรณีทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ หรือจะใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ผู้ละเมิดกรณีทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก^๑ หน่วยงานของรัฐจะต้องคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ โดยไม่ต้องใช้สิทธิเรียกให้ใช้เต็มจำนวนความเสียหายก็ได้ ทั้งนี้หน่วยงานของรัฐอาศัยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ในการกำหนดความเสียหาย

๑.๑ พฤติการณ์แห่งละเมิด กล่าวคือ สภาพสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ ที่ทำให้หน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหาย เช่น เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ดูแลทรัพย์สินของทางราชการ แต่กลับไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่เป็นเหตุให้ทรัพย์สินถูกขโมยไป หน่วยงานของรัฐก็ต้องพิสูจน์ความเสียหายว่าหน่วยงานได้รับความเสียหายแค่ไหนเพียงใดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่นั้น

๑.๒ ความร้ายแรงแห่งละเมิด ในกรณีละเมิดโดยประมาทเลินเล่อ หน่วยงานของรัฐก็ต้องพิจารณาว่าเป็นการประมาทเลินเล่อธรรมดาทั่วไปหรืออย่างร้ายแรง ทั้งนี้ความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงกับประมาทเลินเล่ออย่างธรรมดา ซึ่งพอที่จะแยกความแตกต่างได้ กล่าวคือ ความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงนั้นเกือบเท่ากับจงใจ เพราะผิดวิสัยของบุคคลธรรมดาจะทำได้ แต่ความประมาทเลินเล่ออย่างธรรมดานั้นเป็นเพียงแต่ปราศจากความระมัดระวังเท่านั้น

กรณีศึกษา

- คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ ๑๔๗/๒๕๕๐ การที่นักการภารโรงอยู่เวรยามเฝ้าอาคารโดยไม่ใช้ความระมัดระวังในการดูแลรักษาทรัพย์สินของทางราชการดังเช่นวิญญูชนพึงกระทำ จนเป็นเหตุให้คนร้ายลักเอาเครื่องคอมพิวเตอร์ไปจำนวน ๒๕ ตัว อันเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้ทางราชการเสียหาย แต่โดยที่นักการภารโรงมิได้มีหน้าที่โดยตรงในการรักษาความปลอดภัย และมหาวิทยาลัยก็ได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่โดยตรงในการรักษาความปลอดภัย ทั้งที่มีทรัพย์สินมูลค่าสูง แต่ได้ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติราชการตามปกติมาอยู่เวร โดยไม่มีผู้ตรวจเวรและไม่มีระเบียบข้อบังคับหรือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาเวรยาม ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในกรณีนี้

^๑ มาตรา ๕ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ “ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย”

^๒ มาตรา ๘ วรรคสอง พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ “สิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์โดยมิต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้”

รวมทั้งความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐแล้ว การที่มหาวิทยาลัยให้นักการภารโรงรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ ๒๐ ของความเสียหายหลังจากหักค่าเสื่อมแล้ว จึงเป็นการเหมาะสมและชอบด้วยกฎหมาย

๒. พิจารณาถึงความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม

กรณีการละเมิดอันเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม หน่วยงานของรัฐจะต้องหักส่วนแห่งความรับผิดชอบดังกล่าวออกจากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เรียกให้เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนด้วย^๑

กรณีศึกษา

๑) กรณีหักความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๑๔/๒๕๔๕ มหาวิทยาลัยไม่มีระเบียบปฏิบัติในการควบคุมตรวจสอบเกี่ยวกับการคืนเงินของผู้วิจัยที่ขอลอน โครงการวิจัยเมื่อการกระทำละเมิดของผู้ฟ้องคดีส่วนหนึ่งเกิดจากการที่มหาวิทยาลัยไม่ได้กำหนดวิธีคืนเงินดังกล่าวให้ชัดเจนเป็นช่องทางใหนาง ช. สามารถยกออกเงินที่ได้รับคืนจากผู้วิจัยที่ลอน โครงการวิจัยไปได้ ดังนั้น การที่มหาวิทยาลัยออกคำสั่งเรียกเงินจากผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของนาง ช. และไม่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของนาง ช. อันมีลักษณะเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง โดยหักส่วนความรับผิดชอบกรณีของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของนาง ช. เป็นผู้ตรวจพบการทุจริตและรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบเท่านั้น โดยไม่ได้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบอันเกิดจากความบกพร่องของมหาวิทยาลัยที่ไม่ได้กำหนดวิธีคืนเงินดังกล่าวออกจากค่าสินไหมทดแทนที่ผู้ฟ้องคดีชำระ คำสั่งของมหาวิทยาลัยดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๓๘-๓๓๙/๒๕๔๕ นาย ก. เป็นกรรมการตรวจการจ้างได้ลงชื่อตรวจรับสินค้าโดยไม่ได้ตรวจสินค้าจริง จึงเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่เนื่องจากนาย น. ได้รับมอบให้ทำหน้าที่เวรรักษาการณ์ประตูเรือนจำ ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญ ไม่อาจละทิ้งหน้าที่ไปปฏิบัติหน้าที่อื่นได้และได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการตรวจรับสินค้าอีกหน้าที่หนึ่งไปพร้อมกัน แม้วานาย ก. จะไม่ได้ทักท้วงขอให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาทบทวนคำสั่งให้ทำหน้าที่คณะกรรมการตรวจรับสินค้าก็ตาม แต่ก็ต้องถือว่าความเสียหายที่นาย ก. ลงชื่อตรวจรับสินค้าโดยไม่ได้ตรวจสินค้าจริงเป็นการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงและต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ความเสียหายส่วนหนึ่งมีสาเหตุมา

^๑ มาตรา ๘ วรรคสาม พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ “ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ให้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบดังกล่าวออกด้วย”

จากความบกพร่องของระบบงานของราชการด้วย จึงให้หักส่วนความรับผิดชอบอันเกิดจากระบบงานดังกล่าว ออกร้อยละ ๕๐ ของความเสียหาย

๒) กรณีไม่หักความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงาน
ส่วนรวม

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๕๔๘/๒๕๕๑ แม้ผู้ฟ้องคดีมิได้ใช้หรืออนุญาตให้นาย พ. ขัณฑ์ยนต์ไปใช้ส่วนตัวการเกิดอุบัติเหตุและความเสียหายของรถยนต์ของราชการจึงเกิดจากนาย พ. โดยตรง แต่เมื่อผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ขออนุญาตใช้รถยนต์และขออนุญาตนำรถยนต์ของราชการมาเก็บรักษาไว้ที่บ้านพัก ผู้ฟ้องคดีก็ต้องรับผิดชอบดูแลการเก็บรักษารถยนต์ให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ เมื่อทราบว่านาย พ. ไม่นำรถยนต์มาเก็บรักษาไว้ที่บ้านพักในเวลาอันสมควร แต่ก็มีได้ติดตามรถยนต์ตามสมควรแม้อ้างว่าได้ใช้ความพยายามติดตามโดยการโทรศัพท์ฝากข้อความไปยังเพจเจอร์ของนาย พ. แล้ว แต่ไม่ได้รับการติดต่อกลับ ก็ต้องใช้ความพยายามชวนชวนติดตามว่านาย พ. นำรถยนต์ไปใช้ที่ใด โดยสอบถามจากบุคคลที่ใกล้ชิดหรือบุคคลที่นาย พ. อาศัยอยู่ด้วย หรือแม้ว่าในระหว่างเวลานั้นมีฝนตกหนัก และน้ำท่วมไม่สามารถนำรถยนต์ออกไปได้ก็ตามก็สามารถใช้โทรศัพท์ในการแจ้งเหตุต่อผู้ที่เกี่ยวข้องให้ทราบได้ แต่ผู้ฟ้องคดีกลับอ้างว่าตนมีอาการอ่อนเพลียและรับประทานยา ทำให้เกิดอาการง่วงนอนและเข้านอนพักผ่อน โดยมีใ้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบจนเป็นเหตุให้นาย พ. นำรถยนต์ไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวจนประสบอุบัติเหตุในเวลาต่อมา ถือว่า ความเสียหายส่วนหนึ่งเกิดจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้ฟ้องคดีในการควบคุมดูแลรถยนต์ของทางราชการ ผู้ฟ้องคดีจึงต้องร่วมรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการด้วย คำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ราชการในอัตราร้อยละ ๕๐ ของจำนวนค่าเสียหายจึงชอบด้วยกฎหมาย

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๗/๒๕๕๒ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง (เลขาธิการคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา) ปฏิบัติหน้าที่ราชการในนามของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรมสามัญศึกษาเดิม) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่คนสังกัดอยู่ ได้ออกคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการ ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากผู้ฟ้องคดีซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนได้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (เลขาธิการคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน) มีคำสั่งอนุมัติการเบิกจ่ายเงินค่าเช่าบ้านข้าราชการในสังกัดโรงเรียน เมื่อนางสาว ส. ข้าราชการครูโรงเรียน ได้มีหนังสือขออนุมัติเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการสำหรับผ่อนชำระเงินกู้เพื่อชำระราคาบ้าน ผู้ฟ้องคดีในฐานะผู้มีอำนาจจะต้องพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๒๗ โดยต้องใช้ดุลพินิจจัดให้ข้าราชการที่มีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการ ได้เข้าพักอาศัยในบ้านพักราชการที่ว่างอยู่ก่อน เมื่อข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติว่าก่อนที่ผู้ฟ้องคดีจะมีคำสั่งอนุมัติให้นางสาว ส. ใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการสำหรับผ่อนชำระเงินเพื่อชำระค่าบ้าน ผู้ฟ้องคดีรู้อยู่แล้วว่าบ้านพักครูเลขที่ ๑๗๐/๗ ว่างอยู่และมีสภาพสมบูรณ์เหมาะสมที่จะให้ข้าราชการครูเข้าพักอาศัยได้ ซึ่งต้องจัดให้ข้าราชการครูเข้าอยู่อาศัย และรู้อยู่แล้วว่าการอนุมัติให้นางสาว ส.

เบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการ นับตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๔๑ เป็นการอนุมัติที่ผิดระเบียบ พฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการจงใจกระทำผิดต่อกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ ทำให้ทางราชการได้รับความเสียหายอันถือว่าเป็นการกระทำละเมิดตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เมื่อระยะเวลาอนุมัติค่าเช่าบ้านให้แก่นางสาว ส. ตั้งแต่เดือนเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ถึงเดือนวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ เป็นช่วงเวลาก่อนที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ จะมีผลใช้บังคับ ผู้ฟ้องคดีจึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในมูลละเมิดดังกล่าวเต็มจำนวน (ความเสียหายเกิดขึ้นก่อนพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ จะใช้บังคับ)

ส่วนความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำละเมิดในช่วงเวลานับตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ จนถึงเดือนกันยายน ๒๕๔๑ แม้ว่าจะต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมีผลใช้บังคับแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากการกระทำละเมิดของผู้ฟ้องคดีเป็นการกระทำละเมิดด้วยความจงใจตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่งและมีได้เกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม อันจะนำมาหักส่วนแห่งความรับผิดออกตามมาตรา ๘ วรรคสาม อีกทั้งมิใช่เป็นการกระทำละเมิดที่เกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคนที่จะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของแต่ละคนตามมาตรา ๘ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้นผู้ฟ้องคดีจึงต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำละเมิดนับตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ จนถึงเดือนกันยายน ๒๕๔๑ เต็มจำนวนแต่เพียงผู้เดียวเช่นเดียวกัน

การมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวน จึงเป็นคำสั่งที่ขัดด้วยกฎหมายแล้ว อนึ่ง แม้ว่ากรมบัญชีกลางจะระบุว่าผู้ฟ้องคดีกระทำละเมิดด้วยความประมาทเลินเล่อก็ตาม แต่เนื่องจากพฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีฟังได้ว่า เป็นการกระทำละเมิดด้วยความจงใจอันมีผลทำให้ผู้ฟ้องคดีต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงเป็นกรณีศาลย่อมจะต้องวินิจฉัยปรับบทกฎหมายให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

๓. การไม่นำหลักลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ

ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หลายคนที่ได้กระทำละเมิดไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่หลายคนที่ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ แต่หน่วยงานของรัฐจะให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบในฐานะลูกหนี้ร่วมไม่ได้^๑

กรณีศึกษา

^๑ มาตรา ๘ วรรคสี่ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ “ในกรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ...”

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๗๒/๒๕๕๐ กรณีละเมิดในคดีนี้มีสาเหตุจากผู้ฟ้องคดีและนายคณัยจงใจกระทำละเมิดอันจะถือว่าร่วมกันกระทำละเมิด หากแต่เป็นเรื่องต่างคนต่างทำละเมิดจึงต้องรับผิดชอบในผลละเมิดเฉพาะส่วนที่ตนได้กระทำลง ซึ่งตามมาตรา ๘ วรรคสี่ มีให้นำหลักกฎหมายนี้รวมมาใช้บังคับ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้แบ่งส่วนความรับผิดชอบระหว่างผู้ฟ้องคดีและนายคณัยในอัตราร้อยละ ๔๐ และร้อยละ ๖๐ ของค่าเสียหายทั้งหมด การแบ่งส่วนความรับผิดชอบในอัตราดังกล่าวเหมาะสมแล้ว

๔. รับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตน

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้นอยู่ภายใต้สายการบังคับบัญชา โดยเจ้าหน้าที่แต่ละระดับในสายการบังคับบัญชาจะมีความรับผิดชอบในเรื่องเดียวกันแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ในการทำงาน การละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่จึงอาจเกิดขึ้นจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายคนได้ ซึ่งในกรณีเช่นนี้หน่วยงานของรัฐจะต้องพิจารณาตามส่วนของการกระทำผู้ใดมีส่วนในการทำละเมิดมากกว่าก็ย่อมต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนมากกว่า หากมีส่วนในการทำละเมิดเท่ากันก็ย่อมรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนตามส่วนเท่ากัน และเป็นการรับผิดชอบเฉพาะส่วนที่ตนได้ทำละเมิดเท่านั้น^๕

กรณีศึกษา

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๗๒/๒๕๕๐ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (กระทรวงการคลัง) ได้แบ่งส่วนความรับผิดชอบโดยให้นายคณัยหัวหน้างานบัญชีรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในอัตราร้อยละ ๖๐ ของค่าเสียหายทั้งหมด เนื่องจากเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต้นที่ใกล้ชิดกับผู้ได้บังคับบัญชาทั้งหมดมากกว่าและให้ผู้ฟ้องคดี (สรรพากรอำเภอเขตปทุมวัน) ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในสำนักงานรับผิดชอบในอัตราส่วนร้อยละ ๔๐ ของค่าเสียหายทั้งหมด เห็นว่า กรณีละเมิดในคดีนี้มีสาเหตุจากผู้ฟ้องคดีและนายคณัยจงใจกระทำละเมิดอันจะถือว่าร่วมกันกระทำละเมิด หากแต่เป็นเรื่องต่างคนต่างทำละเมิดจึงต้องรับผิดชอบในผลละเมิดเฉพาะส่วนที่ตนได้กระทำลงซึ่งตามมาตรา ๘ วรรคสี่ มีให้นำหลักกฎหมายนี้รวมมาใช้บังคับ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้แบ่งส่วนความรับผิดชอบระหว่างผู้ฟ้องคดีและนายคณัยในอัตราร้อยละ ๔๐ และร้อยละ ๖๐ ของค่าเสียหายทั้งหมด การแบ่งส่วนความรับผิดชอบในอัตราดังกล่าวเหมาะสมแล้ว

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๗๓/๒๕๕๐ การที่กระทรวงการคลังได้แบ่งส่วนความรับผิดชอบโดยให้นายคณัย ในฐานะหัวหน้างานบัญชีรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในอัตราร้อยละ ๖๐ เนื่องจากเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต้นที่ใกล้ชิดกับผู้ได้บังคับบัญชาทั้งหมดมากกว่า และนายประสิทธิ์สรรพากรอำเภอซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในสำนักงานรับผิดชอบในอัตราร้อยละ ๔๐ ของค่าเสียหายทั้งหมด เห็นว่ากรณีละเมิดมีสาเหตุจากนายคณัย และนายประสิทธิ์จงใจกระทำละเมิดอันจะถือว่าร่วมกันกระทำละเมิดหากแต่เป็นเรื่องต่างคนต่างทำละเมิดจึงต้องรับผิดชอบในผลละเมิดเฉพาะส่วนที่ตนได้กระทำลงซึ่งมาตรา ๘ วรรคท้ายมีให้นำหลักเรื่องกฎหมายนี้รวมมาใช้บังคับ การที่กระทรวงการคลังได้แบ่งส่วนความรับผิดชอบระหว่างนายคณัยและนาย

^๕ มาตรา ๘ วรรคสี่ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๘ "...เจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น"

ประสิทธิ์ในอัตราร้อยละ ๖๐ และร้อยละ ๔๐ ของค่าเสียหายทั้งหมด นายคนย์มิได้โต้แย้งอัตราส่วนความรับผิดชอบดังกล่าว นายคนย์จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่กรม ส. โดยคิดจากเงินที่หน่วยงานของกรม ส. ถูกยกออกไปจำนวน ๕,๙๗๔,๐๒๔ บาท หักความบกพร่องของหน่วยงานของกรม ส. ร้อยละ ๙๐ ของจำนวนเงินดังกล่าว คงเหลือเงินที่นายคนย์และนายประสิทธิ์ต้องชดใช้คืนให้แก่กรม ส. เพียงร้อยละ ๒๐ ของเงินจำนวน ๕,๙๗๔,๐๒๔ บาท คิดเป็นเงิน ๑,๑๙๔,๘๐๘.๘๐ บาท ซึ่งนายคนย์ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ ๖๐ ของเงินจำนวนนี้ คิดเป็นเงิน ๗๑๔,๙๒๒.๘๘ บาท การที่ กรม ส. มีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังให้นายคนย์ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน ๓,๕๒๔,๔๑๔.๔๐ บาทจึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าวเฉพาะส่วนที่ให้นายคนย์รับผิดชอบเกินกว่า ๗๑๔,๙๒๒.๘๘ บาท และหากได้รับชำระหนี้จากผู้ทุจริตทั้งสองเพียงใดให้คืนเงินส่วนที่ได้รับชำระไว้เกินแก่นายคนย์ตามสัดส่วนความรับผิดชอบต่อไป

๕. พิจารณาค่าเสื่อมราคา

กรณีที่ทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหาย หน่วยงานของรัฐจะเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าเสียหายเป็นเงินแทนทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหายนั้นจะต้องคำนวณหักค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินซึ่งมีหลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคา^๑ ดังต่อไปนี้

๑) การชดใช้ค่าเสียหายเป็นเงิน กรณีที่ทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหายที่ยังไม่ได้ใช้งาน ให้ชดใช้ตามราคาทรัพย์สินดังกล่าวในปีที่สูญหายหรือเสียหาย โดยไม่มีการหักค่าเสื่อมราคาหรือค่าสึกหรอของทรัพย์สินนั้น

๒) การชดใช้ค่าเสียหายเป็นเงิน กรณีที่ทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหายที่ได้ใช้งานมาแล้วก็จะมี การหักค่าเสื่อมราคาตามระยะเวลาที่ใช้งานมาแล้ว หรือตามมูลค่าซากของทรัพย์สินนั้นๆ ขึ้นอยู่กับระยะเวลาการใช้ทรัพย์สินว่าอยู่ในช่วงเวลาหรือเกินระยะเวลาที่กำหนดการใช้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว

๓) ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายรายการใดที่มีราคาปัจจุบันไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท ให้ชดใช้ตามราคาปัจจุบันของทรัพย์สินนั้น

๔) ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายที่ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่กำหนด ให้ส่วนราชการขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังเป็นกรณีๆ ไป

ทั้งนี้ ๑) และ ๒) อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สินแต่ละประเภท ตลอดจนอัตรามูลค่าซาก โดยอ้างอิงหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจและเอกชน เพื่อเป็นมาตรฐานในการถือปฏิบัติตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

^๑ หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๗.๒/ว.๙๑ สืบวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๕

๖. พิจารณาแนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

กระทรวงการคลังได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๖๖ เรื่อง แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐ เพื่อมิให้มีการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานเกิดความเหลื่อมล้ำไม่เป็นธรรมและเกิดความไม่เสมอภาคแก่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนของแต่ละหน่วยงานของรัฐ และเพื่อเป็นบรรทัดฐานให้แก่หน่วยงานของรัฐในการกำหนดความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเสมอภาคกับเจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงาน หน่วยงานของรัฐได้พิจารณาถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรม, พิจารณาถึงความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม, พิจารณาถึงการไม่นำหลักฐานนี้ร่วมมาใช้บังคับและกรณีผู้เสียหายมีส่วนในการทำละเมิดปะปนอยู่ด้วยส่วนหนึ่ง (กรณีหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก) แล้วจึงนำความเสียหายที่ลดส่วนและ/หรือหักส่วนแล้วมาพิจารณาความรับผิดให้เหมาะสมตามพฤติการณ์ของเจ้าหน้าที่แต่ละรายโดยใช้แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ดังต่อไปนี้

แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

๗.๑ กรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)						หมายเหตุ
		คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ / เสนอ ความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา (ผบ.)		
		ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน	ชั้นต้น- กลาง ผู้ผ่านการงาน	ชั้นสูง/ ผู้อนุมัติ	
๑.	การจัดจ้าง/จัดซื้อราคาแพง ๑.๑ วิธีการจัดซื้อ/จัดจ้าง ไม่ถูกต้อง	กก.พิจารณาผล	๖๐	ฝ่ายพัสดุ	๒๐	๑๐	๑๐	กรณีผ่านจนท. ฝ่ายพัสดุ
		กก.พิจารณาผล	๖๐	-	-	๒๐	๒๐	กรณีไม่ผ่านจนท. ฝ่ายพัสดุ
		กก.พิจารณาผล	๖๐	-	-	-	๔๐	กรณีไม่ผ่านจนท.ฝ่ายพัสดุ ผบ.ชั้นต้น-กลาง
	๑.๒ กำหนดราคากลางสูง กว่าความเป็นจริง (๑) ใช้ค่า Factor F/ราคา วัสดุไม่ถูกต้อง	กก.กำหนดราคากลาง	๗๐	ฝ่ายพัสดุ	๑๕	๑๐	๕	กรณีผ่าน จนท.ฝ่ายพัสดุ
		กก.กำหนดราคากลาง	๗๐	-	-	๒๐	๑๐	กรณีไม่ผ่านจนท.ฝ่ายพัสดุ
		กก.กำหนดราคากลาง	๗๐	-	-	-	๓๐	กรณีไม่ผ่านจนท.ฝ่ายพัสดุ/ ผบ.ชั้นต้น-กลาง
	(๒) ค่าฉนวนปริมาณเกินผลิต	กก.กำหนดราคากลาง	๑๐๐	-	-	-	-	
	๑.๓ ไม่คัดเลือกผู้เสนอราคา ต่ำสุดที่มีคุณสมบัติถูกต้องตาม ตามเงื่อนไขที่กำหนด (๑) วิธีสอบราคา (๒) วิธีประกวดราคา	กก.เปิดซอง	๖๐	ฝ่ายพัสดุ	๑๕	๑๕	๑๐	กรณีตาม(๑)และ(๒)จนท.ฝ่าย พัสดุ/ผู้ผ่านการงานทักท้วงแล้ว แต่ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจ สั่งอนุมัติให้ผู้อนุมัติรับผิดชอบ ร้อยละ ๔๐ (จนท.ฝ่ายพัสดุ/ ผู้ผ่านการงานไม่ต่อรับผิดชอบ)
		กก.พิจารณาผล	๖๐	ฝ่ายพัสดุ	๑๕	๑๕	๑๐	

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)						หมายเหตุ
		คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ / เสนอ ความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา (ผบ.)		
		ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน	ขั้นต้น- กลาง ผู้ผ่านงาน	ขั้นสูง/ ผู้อนุมัติ	
๒.	การตรวจการจ้างตรวจรับไม่ถูกต้อง ๒.๑ การก่อสร้างไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการ	กก.ตรวจการจ้าง	๓๐	ผู้ควบคุมงาน	๕๐	๑๐	๑๐	กรณีข้อเท็จจริงปรากฏเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งว่าผู้บังคับบัญชามีเหตุที่น่าเชื่อว่าควรจะได้รู้ถึงการตรวจรับงานไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการ
๒.๒ ส่งของไม่ตรงตามสัญญา	กก.ตรวจการจ้าง	๔๐	ผู้ควบคุมงาน	๖๐	-	-	-	กรณีผู้บังคับบัญชาไม่น่าจะรู้ว่าการตรวจรับงานไม่เป็นไปตามแบบรายการไม่ต่อรับผิดชอบ
		กก.ตรวจรับ	๖๐	ฝ่ายพัสดุ	๒๐	๑๐	๑๐	กรณีข้อเท็จจริงปรากฏเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งว่า จนท. ฝ่ายพัสดุ/ผู้บังคับบัญชามีเหตุที่น่าเชื่อว่าควรจะได้รู้ถึงการส่งของไม่ตรงตามสัญญา
		กก.ตรวจรับ	๑๐๐	-	-	-	-	กรณี จนท.ฝ่ายพัสดุ/ผู้บังคับบัญชาไม่น่าจะรู้ว่าการส่งของไม่ตรงตามสัญญาไม่ต่อรับผิดชอบ

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)						หมายเหตุ
		คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ / เสนอ ความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา (ผบ.)		
		ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน	ขั้นต้น- กลาง ผู้ผ่านงาน	ขั้นสูง/ ผู้อนุมัติ	
๓.	ไม่เรียกค่าปรับกรณีส่งมอบ งาน/ของล่าช้า	กก.ตรวจการ จ้าง/รับ	๗๐	ฝ่ายพัสดุ	๑๐	๑๐	๑๐	กรณีข้อเท็จจริงปรากฏเป็น ที่ประจักษ์ชัดแจ้งว่า จหน. ฝ่ายพัสดุ/ผู้บังคับบัญชามี เหตุที่น่าเชื่อว่าควรจะรับรู้ถึง การส่งมอบงานของล่าช้า
	กก. ตรวจการจ้าง	๑๐๐	-	-	-	-	-	กรณี จหนฝ่ายพัสดุ/ ผู้บังคับบัญชาไม่อาจทราบ ข้อเท็จจริงได้ว่ามี การส่ง มอบงาน/ของ ล่าช้า ไม่ต้อง รับผิดชอบ เช่น กกตรวจการจ้าง/ รับ ปกปิดไม่แจ้งให้ทราบ ลง นามตรวจรับย้อนหลังเป็นต้น
๔.	การใช้เงินผิดระเบียบ ๔.๑ ไม่นำเงินรายได้เข้าบัญชี เกี่ยวข้องแต่นำไปใช้โดยผิด ระเบียบ			ฝ่ายการเงิน	๒๐	๓๐	๕๐	กรณีเป็นเรื่องที่ผู้เสนอและ ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติผิด หลักการเงินการคลัง
				-	-	-	๑๐๐	กรณีผู้อนุมัติใช้อำนาจสั่ง การและเป็นผู้อนุมัติ ให้รับ ผิดเต็มจำนวนร้อยละ ๑๐๐ (จหนฝ่ายการเงินผู้ผ่านงาน ไม่ต้องรับผิดชอบ)

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)						หมายเหตุ	
		คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ / เสนอ ความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา (ผบ.)			
		ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน	ขั้นต้น- กลาง ผู้ผ่านงาน	ขั้นสูง/ ผู้อนุมัติ		
	๔.๒ จ่ายเงินเกิดสิทธิ/ไม่มี สิทธิ/ผิดระเบียบ			ฝ่ายการเงิน	๖๐		๒๐	๒๐	กรณีมีเงินงบประมาณ/เงิน ราชการสำหรับใช้จ่ายแล้ว แต่จ่ายผิดระเบียบหรือเกิน กว่าสิทธิที่ควรได้รับ

หมายเหตุ

- ฝ่ายพัสดุ/ฝ่ายการเงิน หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในฝ่ายพัสดุ/ฝ่ายการเงินหรือที่มีชื่อเรียก
 อื่นแต่มีลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ราชการและความรับผิดชอบเช่นเดียวกัน

๗.๒ กรณีทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)						หมายเหตุ	
		ผู้ทุจริต	คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ / เสนอ ความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา (ผบ.)		
			ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน	ชั้นต้น- กลาง ผู้ผ่านงาน		ชั้นสูง/ ผู้อนุมัติ
๑.	รับเงินแล้วนำไปใช้ส่วนตัว								
	๑.๑ รับเงินแล้วไม่ ออกใบเสร็จรับเงิน/ แก้ไขหรือปลอม ใบเสร็จรับเงิน	๑๐๐		ฝ่ายการเงิน	๖๐	๒๐	๒๐		
	๑.๒ ออกใบเสร็จรับเงิน แล้วไม่นำเงินส่ง	๑๐๐	กก.เก็บ รักษาเงิน	๖๐	ฝ่ายการเงิน	๒๐	๑๐	๑๐	กรณี กก.เก็บรักษาเงินไม่ ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบ
		๑๐๐		ฝ่ายการเงิน	๖๐	๒๐	๒๐	กรณี กก.เก็บรักษาเงิน ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน ถูกต้องตามระเบียบและ ไม่ต้องรับผิดชอบ	
	๑.๓ ไม่นำเงินฝาก คลังหรือธนาคารให้ครบ จำนวนตามระเบียบ กลับนำไปใช้ส่วนตัว	๑๐๐		ฝ่ายการเงิน	๖๐	๒๐	๒๐		
๒.	เบิกจ่ายโดยทุจริต								
	๒.๑ ไม่มีหลักฐานการจ่าย	๑๐๐		ฝ่ายการเงิน	๖๐	๒๐	๒๐		
	๒.๒ ทำหลักฐานการจ่ายเท็จ	๑๐๐		ฝ่ายการเงิน	๖๐	๔๐	-	กรณี ๒.๒ และ ๒.๑	
	๒.๓ แก้ไขเอกสารการ เบิกจ่าย	๑๐๐		ฝ่ายการเงิน	๖๐	๔๐	-	ผู้อนุมัติปล่อยปละละเลย ไม่ควบคุมดูแล ปล่อยให้ มีการทุจริตอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้อนุมัติรับผิดชอบด้วย โดย ปรับสัดส่วนเท่ากับ ๒.๑	

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)							หมายเหตุ
		ผู้ทุจริต	คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ / เสนอ ความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา (ผบ.)		
			ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน	ชั้นต้น- กลาง ผู้ผ่านงาน	ชั้นสูง/ ผู้อนุมัติ	
๒.๔ แกะหรือเติม จำนวนในเช็ค/ใบถอน เงินให้สูงขึ้น	๑๐๐			ผู้ลงนามใน เช็ค/ใบถอน เงิน	๑๐๐	-	-	กรณีผู้ลงนามในเช็ค/ใบ ถอนเงิน ไม่ปฏิบัติตาม ระเบียบ เช่น ลงนามไว้ ล่วงหน้าโดยยังไม่ได้ กรอกจำนวนเงิน, เขียน จำนวนเงิน โดยเว้น ช่องว่างข้างหน้าไว้ให้เติม ได้, ไม่ขีดคร่อมเช็คสั่ง จ่ายให้เจ้าหน้าที่โดยตรง เป็นต้น ให้ผู้ลงนามใน เช็ค/ใบถอนเงินรับผิดชอบ ส่วนต่างๆ กัน	

หมายเหตุ

- ฝ่ายการเงิน หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในฝ่ายการเงินหรือที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น แต่มีลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ราชการและความรับผิดชอบเดียวกัน

๗.๓ กรณีอุบัติเหตุ

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)	หมายเหตุ
		พนักงานขับรถ	
๑.	ฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจร	๑๐๐	กรณีพนักงานขับรถกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงและฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรแต่เพียงฝ่ายเดียวหรือโดยลำพัง
๒.	ฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรและมีเหตุปัจจัยภายนอกประกอบด้วย	๗๕	กรณีมีเหตุปัจจัยภายนอกมาประกอบด้วย เช่น ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ขับรถ มิได้มีตำแหน่งหน้าที่โดยตรงเป็นพนักงานขับรถ ไม่ชำนาญเส้นทาง สภาพถนนหรือทัศนวิสัยไม่ดี สภาพยานพาหนะก่อนนำมาใช้ไม่สมบูรณ์ หรือมีความจำเป็นเร่งด่วน เช่น พนักงานขับรถพยาบาลต้องรีบนำผู้ได้รับบาดเจ็บไปส่งโรงพยาบาลโดยเร็ว เป็นต้น
๓.	ฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรและคู่กรณีมีส่วนประมาทร่วมอยู่ด้วย	๕๐	

หมายเหตุ

- กรณีที่มีการนำยานพาหนะของทางราชการ ไปใช้ในกิจการส่วนตัวหรือเดินทางออกนอกเส้นทางจากที่ได้รับอนุญาตให้ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เต็มจำนวนความเสียหาย (ร้อยละ ๑๐๐)

อธิบายเพิ่มเติม

๑) กรณีเจ้าหน้าที่อยู่ในกลุ่มที่ต้องรับผิดชอบมากกว่า ๑ คน เช่น คณะกรรมการกำหนดราคากลางมีจำนวน ๓ คน หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัสดุที่เกี่ยวข้องมีจำนวน ๒ คน ให้แต่ละคนรับผิดชอบคนละส่วนเท่าๆ กัน

๒) แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่นี้เป็นเพียงแนวทางประกอบการพิจารณาในเบื้องต้นเท่านั้น หากมีกรณีนอกเหนือจากแนวทางดังกล่าว ให้ดำเนินการดังนี้

- กรณีที่มีความเสียหายทำนองเดียวกับลักษณะความเสียหายข้างต้น ก็ให้นำสัดส่วนดังกล่าวมาเทียบเคียงและปรับใช้ตามความเหมาะสม

- กรณีมีข้อเท็จจริง/กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้บังคับบัญชาแตกต่างกันไปจากแนวทางข้างต้น ให้ปรับเปลี่ยนสัดส่วนใหม่ได้ตามความเหมาะสม

- กรณีมีข้อเท็จจริงหรือลักษณะความเสียหายที่แตกต่างหรือนอกเหนือจากแนวทางข้างต้น ให้กำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่แต่ละกรณีได้ตามความเหมาะสม

การพิจารณาเรียกค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่หลายคนจำเป็นจะต้องมีการแบ่งส่วนความรับผิดชอบระหว่างเจ้าหน้าที่แต่ละระดับในสายการบังคับบัญชาที่จะมีความรับผิดชอบในเรื่องเดียวกันที่กระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงด้วยกันอย่างเป็นกรรมไม่ว่าจะทำได้ด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงก็ตาม โดยหลักหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำต่อบุคคลภายนอก หน่วยงานของรัฐต้องรับภาระชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายและจะใช้สิทธิไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ ต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น รวมถึงกรณีเจ้าหน้าที่ทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐโดยตรงด้วย และเมื่อหน่วยงานของรัฐใช้สิทธิไล่เบี้ยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเรียกให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต้องพิจารณาข้อเท็จจริงในการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่แต่ละคนเป็นการเฉพาะตัวและมีให้นำหลักฐานนี้ร่วมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ และในกรณีหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก หน่วยงานของรัฐจะต้องพิจารณาว่าผู้เสียหายมีส่วนในการทำละเมิดปะปนอยู่ส่วนหนึ่งด้วย แล้วจึงนำความเสียหายที่ลดส่วนและ/หรือหักส่วนแล้วมาพิจารณาความรับผิดชอบให้เหมาะสมตามพฤติการณ์ของเจ้าหน้าที่แต่ละราย โดยใช้แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตามกระทรวงการคลังได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๖๖ เรื่อง แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐในการเรียกค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่หลายคน ทั้งนี้การใช้สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ดังกล่าว หน่วยงานของรัฐก็ควรพึงระวังมิให้ขาดอายุความ กล่าวคือ ต้องใช้สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ภายในระยะเวลา ๒ ปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบ แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิดชอบ ให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้นมิกำหนด

อายุความ ๑ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕

อนึ่ง การที่หน่วยงานของรัฐพิจารณาแบ่งส่วนความรับผิดชอบระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐโดยอาศัยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเรียกค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่หลายคนและผู้เขียนได้กล่าวมาข้างต้น เพื่อให้ความยุติธรรมแก่เจ้าหน้าที่และช่วยให้ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาค่าสินไหมทดแทนใช้ดุลยพินิจชอบด้วยกฎหมายและเป็นธรรม ซึ่งจะเป็นขวัญกำลังใจในการทำงานแก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ และเป็นหลักประกันมิให้การพิจารณาค่าสินไหมทดแทนโดยมิชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรม ทั้งยังเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการบริหารงานและเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ในหน่วยงานของรัฐให้มีเกียรติและศักดิ์ศรีสมกับเป็นองค์กรที่อยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยสูงสุดของประเทศสืบไป

บรรณานุกรม

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔

หนังสือ

ชาญชัย แสวงศักดิ์. คำอธิบายกฎหมายจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง, พิมพ์ครั้งที่ ๖.

กรุงเทพฯ : วิญญูชน, ๒๕๕๐.

ชาญชัย แสวงศักดิ์. คำอธิบายกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐโดยปราศจากความผิด, พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, ๒๕๕๔.

สำนักงานศาลปกครอง. แนวคำวินิจฉัยคดีปกครองเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่กรณีการกระทำจงใจหรือประมาทเลินเล่อ, กรุงเทพฯ:พี.เพรส, ๒๕๕๓.

สำนักงานศาลปกครอง. หลักกฎหมายพื้นฐานความรับผิดทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕, กรุงเทพฯ : ธรรมดาเพรส, ๒๕๕๒.

สำนักงานศาลปกครอง. หลักกฎหมายจากบทความสั้นคดีปกครองที่น่าสนใจ.เล่มที่ ๒. พิมพ์ครั้งที่ ๒.

กรุงเทพฯ : บริษัท ประชาชน จำกัด, ๒๕๕๒.

สำนักงานศาลปกครอง. หลักกฎหมายจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติราชการที่ดีในการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยข้าราชการ, พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : หจก. ไอเดีย สแควร์, ๒๕๕๒.

อนุชา สุนสวัสดิกุล. แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ :

ปัญหาทางปฏิบัติและหลักปฏิบัติราชการจากคำวินิจฉัยของศาลปกครอง, พิมพ์ครั้งที่ ๑.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมดาเพรส จำกัด, ๒๕๕๑.

สารสนเทศทางเว็บไซต์

นายปกรณ์ นิลประพันธ์. สำคัญของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕,

www.lawreform.go.th (คณะกรรมการพัฒนากฎหมายในคณะกรรมการกฤษฎีกา), ๒๕๔๖.